

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΠΙΣΘΟΔΡΟΜΗΣΗ
ΣΤΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Κριτική του νέου νόμου για το Λύκειο και η άλλη πρόταση

Συμβολή στον προβληματισμό του 10^{ου} Εκπαιδευτικού Συνεδρίου

Γιάννενα, Μάρτης 2014

Με υλικά κατεδάφισης από παλιότερα, αποτυχημένα μεταρρυθμιστικά εγχειρήματα, επιχρωματισμένα με στοιχεία πρόσφατων εκπαιδευτικών αλλαγών, επιχειρεί η ηγεσία του Υπ. Παιδείας να οικοδομήσει το λεγόμενο «Νέο Σχολείο», με σημείο εστίασης τη βαθμίδα του Λυκείου και το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σε αυτό το σημείο καθόλου δεν πρωτοτυπούν οι αρχιτέκτονες των αλλαγών, δεδομένου ότι όλες οι σχετικές παρεμβάσεις των τελευταίων δεκαετιών επικέντρωναν στα ίδια ακριβώς σημεία.

Είναι σταθερή πεποίθησή μας ότι μια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση με στόχους και προοπτική πρέπει να αφορά **όλα τα επίπεδα**, ιδίως την προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, και οπωσδήποτε την αρχική (προπανεπιστημιακή) εκπαίδευση και την ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που θα κληθούν να την πραγματώσουν. Μια τέτοια ριζική και συνολική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση προτείνουμε και διεκδικούμε. Μια μεταρρύθμιση που θα εκφράζει τους πόθους και τις επιδιώξεις του ελληνικού λαού και θα στηρίζεται στα σύγχρονα δεδομένα των επιστημών της αγωγής και τις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας.

Δε θα σταθούμε στην προχειρότητα και την παντελή απουσία κάθε σοβαρής επεξεργασίας των ρυθμίσεων του νέου νόμου, γιατί προφανώς δεν είναι αυτά τα βασικά μειονεκτήματα του νέου νόμου. Είναι όμως σε κάθε περίπτωση απαράδεκτο και εξοργιστικό να προγραμματίζεται η ψήφιση ενός νέου νόμου, που αλλάζει ριζικά το τοπίο του Λυκείου και της ΤΕΕ –ασφαλώς προς το χειρότερο- ταυτόχρονα με την έναρξη του νέου σχολικού χρόνου. Η προχειρότητα και η ανεπάρκεια σε όλο τους το μεγαλείο, καθώς τα θέματα που περιλαμβάνονται στο νομοσχέδιο υποτίθεται ότι απασχολούν το Υπ. Παιδείας τουλάχιστον την τελευταία πενταετία. Και μόνη αυτή η διαπίστωση ήταν αρκετή για να δημιουργήσει εύλογες επιφυλάξεις κατά πόσο ήταν δυνατό να εφαρμοστούν οι προτεινόμενες ρυθμίσεις σε τόσο ασφυκτικά χρονικά πλαίσια – και μακάρι να μην είχαν εφαρμοστεί ούτε από εφέτος για την Α' Λυκείου.

Η ηγεσία του υπ. Παιδείας δεν παρέλειπε να διαβεβαιώσει όλο αυτό το διάστημα ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις είχαν ήδη ληφθεί υπόψη στον προγραμματισμό του υπ. Παιδείας ενόψει της νέας σχολικής χρονιάς πριν από την ψήφισή του. Αυτή η διαβεβαίωση όμως γεννά άλλα σοβαρά ερωτήματα: Τι νόημα είχε, σε αυτή την περίπτωση, η «διαβούλευση» που προηγήθηκε, αφού οι αποφάσεις είχαν ήδη ληφθεί; Και εν πάση περιπτώσει, είχαν ληφθεί υπόψη και οι αλλαγές της τελευταίας στιγμής, το συνεχές «κόψε-ράψε» στο ωρολόγιο πρόγραμμα, που κράτησε ως την τελευταία στιγμή και οδήγησε στην περαιτέρω καθυστέρηση της κατάθεσής του στη Βουλή;

Γενικό Λύκειο

Σε σχέση με τις αλλαγές που έγιναν στο επίπεδο του Γενικού Λυκείου διατυπώνουμε πιο συγκεκριμένα τις εξής παρατηρήσεις.

1. Οι νέες ρυθμίσεις σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών του Λυκείου δεν είναι καθόλου νέες. Βασίζονται στο λεγόμενο «διπλό» (ή «τριπλό», κάποιες φορές) εκπαιδευτικό δίκτυο, δηλαδή στο χωρισμό των παιδιών μετά την αποφοίτηση από το Γυμνάσιο στη γενική και στην επαγγελματική εκπαίδευση. Αυτό το στοιχείο, με κάποιες επιμέρους διαφοροποιήσεις, παραμένει βασικό δομικό χαρακτηριστικό της λυκειακής βαθμίδας. Επίσης, παραμένει κατά βάση ο διαχωρισμός των παιδιών από τη Β' τάξη του Γενικού Λυκείου σε εκπαιδευτικές κατευθύνσεις (Ομάδες Μαθημάτων Προσανατολισμού), που εξειδικεύεται περαιτέρω στη Γ' τάξη.

2. Με αυτές τις προτάσεις **αμφισβητείται και υποβαθμίζεται η γενική μόρφωση**, την οποία θα έπρεπε πρωταρχικά να υπηρετεί μια αυτόνομη λυκειακή βαθμίδα **στο σύνολό της**. Ως γενική μόρφωση νοούμε ένα επαρκές και συνεκτικό σώμα γνώσεων, που θα παρέχει στο σύγχρονο πολίτη τη δυνατότητα να κατανοεί την πολυπλοκότητα των προβλημάτων του φυσικού και του κοινωνικού περιβάλλοντος και να αντιμετωπίζει με θετικό τρόπο τις προκλήσεις του σήμερα θεμελιώνοντας την ανακαινιστική και αγωνιστική δράση του σε υγιείς κοινωνικές αξίες. Αυτή η αρνητική εξέλιξη πραγματώνεται τόσο στο **Γενικό Λύκειο**, με την ισχυρή παρουσία των μαθημάτων «Προσανατολισμού» από τη Β' τάξη σε βάρος των μαθημάτων γενικής παιδείας, όσο και στο **Επαγγελματικό Λύκειο**, με τη σημαντική μείωση των ωρών της γενικής παιδείας.

Το **Ενιαίο Λύκειο Θεωρίας και πράξης**, που ως δομικό πλαίσιο θα μπορούσε να υπηρετήσει αποτελεσματικά τη γενική μόρφωση όλων των παιδιών, αμβλύνοντας τις υφιστάμενες μορφωτικές ανισότητες, δεν συζητήθηκε ούτε αυτή τη φορά από τους αρμόδιους παράγοντες.

3. Εκτίμησή μας είναι ότι το προτεινόμενο Γενικό Λύκειο, επιφορτισμένο σε όλες τις τάξεις του με συνεχείς εξετάσεις «πανελλαδικού» χαρακτήρα (δηλαδή με θέματα που τουλάχιστον κατά το ήμισυ θα ορίζονται από πανελλαδική τράπεζα θεμάτων), υπηρετεί κυρίως τις απαιτήσεις της διαδικασίας πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και όχι την πρωταρχικής σημασίας απαίτηση για επαρκή και συνεκτική γενική μόρφωση-δικαίωμα κάθε παιδιού. Μετατρέπεται έτσι η βαθμίδα του Λυκείου σε ένα απέραντο και συνεχές εξεταστικό ναρκοπέδιο, φροντιστηριοποιείται σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό από

ό,τι προηγουμένως και υποτάσσεται ολοκληρωτικά στη «λογική» της επιτυχίας στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα και στη «χρήσιμη εξεταστικά» γνώση και συρρικνώνεται η μορφωτική του αυτοδυναμία.

Είναι προφανές ότι με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις όχι μόνο δεν μειώνεται ο εξεταστικός Γολγοθάς των μαθητών αλλά αυξάνεται, καθώς το Λύκειο μετασχηματίζεται ακόμη πιο δραστικά σε ένα **ανταγωνιστικό** και **βαθμοθηρικό σχολείο**. Η προαγωγή από τάξη σε τάξη γίνεται ακόμα πιο δύσκολη καθώς μεταβάλλονται προς το χειρότερο τα κριτήρια προαγωγής και απόλυσης, χωρίς να λαμβάνεται πρόνοια ούτε για την ελάφρυνση της ήδη εξαιρετικά επιβαρημένης διδακτέας ύλης ούτε για την αποτελεσματική ενδοσχολική υποστήριξη των μαθητών/μαθητριών που συναντούν μεγαλύτερες δυσκολίες.

Ουσιαστικά, το Υπ. Παιδείας επιλέγει να υψώσει κατακόρυφα τον πήχη των απαιτήσεων από τους μαθητές και μαθήτριες του Λυκείου χωρίς ταυτόχρονα να προβλέπει ούτε το ελάχιστο μέτρο ουσιαστικής αντιστάθμισης και στήριξης, ιδίως των παιδιών που είναι δύσκολο να αντέξουν σε αλληπάλληλες εξεταστικές δοκιμασίες.

Ο συνυπολογισμός του «Βαθμού Προαγωγής – Απόλυσης» των τριών τάξεων του Λυκείου στη διαδικασία πρόσβασης στα τριτοβάθμια ιδρύματα θα επιτείνει την ανασφάλεια, των ανταγωνισμό και τη βαθμοθηρία των παιδιών. Συνακόλουθα, παρά τις περι του αντιθέτου προσδοκίες και εξαγγελίες, δεν αναμένεται ότι θα μειωθεί ο αριθμός των παιδιών που θα παρακολουθούν φροντιστήρια ούτε η χρονική διάρκεια συμμετοχής σε αυτά. Ταυτόχρονα οι σχέσεις εκπαιδευτικών – μαθητών αποπροσωποποιούνται και ένα κλίμα χρησιμοθηρίας και ανταγωνισμού διαβρώνει κάθε προσπάθεια για απόκτηση ουσιαστικής γνώσης.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αναμένεται να συρρικνωθεί σημαντικά: (α) με τη μείωση του αριθμού των παιδιών που θα κατορθώνουν τελικά να πάρουν απολυτήριο Λυκείου και (β) με τη συρρίκνωση ή κατάργηση δομών των τριτοβάθμιων ιδρυμάτων και (γ) με τη θεσμοθέτηση πρόσθετων εμποδίων στην πορεία προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως είναι η επαναφορά της λεγόμενης «βάσης του 10».

Είναι φανερό ότι, σε συνθήκες συνεχούς μείωσης των δαπανών για την εκπαίδευση και κατάργησης ή υπονόμησης βασικών θεσμών υποστήριξης των παιδιών που συναντούν δυσκολίες στη μάθηση (όπως είναι η ενισχυτική διδασκαλία, η πρόσθετη διδακτική στήριξη, οι τάξεις υποδοχής, οι τάξεις ένταξης κ.λπ.), οι συνέπειες σε βάρος των παιδιών των πιο αδύναμων κοινωνικά και οικονομικά οικογενειών θα είναι ακόμη πιο τραγικές. Οι δείκτες σχολικής αποτυχίας και μαθητικής διαρροής αναμένεται να αυξηθούν ακόμα περισσότερο, όπως έδειξε άλλωστε και η εμπειρία από ανάλογες προηγούμενες παρεμβάσεις στο Λύκειο και στη διαδικασία πρόσβασης (βλ. «μεταρρύθμιση Αρσένης»).

Συνολικά, οι **συνέπειες** της ακολουθούμενης εκπαιδευτικής πολιτικής είναι καταλυτικές:

- Υποβάθμιση της γενικής/ανθρωπιστικής παιδείας και ενίσχυση της στροφής προς την εκμάθηση δεξιοτήτων.
- Καθιέρωση ως κυρίαρχων των κοινωνικών αξιών και των προτύπων της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας.
- Ένταση των κοινωνικών ανισοτήτων και διακρίσεων, αύξηση της μαθητικής διαρροής και περιορισμός της κοινωνικής κινητικότητας μέσω της εκπαίδευσης.
- Παροχή απλής κατάρτισης και πιστοποιημένων δεξιοτήτων σε ένα χαώδες σύμπαν αποσπασματικών πληροφοριών, που αδυνατούν να συγκροτηθούν σε συμπαγές και κριτικό εργαλείο κατανόησης του εαυτού, της κοινωνίας και του κόσμου.
- Μετατροπή της εκπαίδευσης από δημόσιο κοινωνικό αγαθό και υποχρέωση του κράτους σε εμπόρευμα.
- Προώθηση της ιδιωτικοποίησης σε όλο το εκπαιδευτικό φάσμα και η δραστική μείωση των δημόσιων επενδύσεων.
- Στενότερη σύνδεση της εκπαίδευσης, της επιστήμης, της έρευνας και της τεχνικής με τις επιδιώξεις των αγορών και την ανάγκη ανταγωνισμού των επιχειρήσεων.

Τεκμηριωμένη εκτίμησή μας είναι ότι η πραγμάτωση αυτού του σχεδιασμού θα οδηγήσει τελικά στη διεύρυνση των μορφωτικών ανισοτήτων σε βάρος των πιο αδικημένων και στην αύξηση της μαθητικής διαρροής τόσο από το Γενικό Λύκειο όσο και από τη λυκειακή βαθμίδα συνολικά.

Παρατηρήθηκε, επίσης, με την ψήφιση του νέου νόμου το καινοφανές να **χρησιμοποιούνται το αναλυτικό και το ωρολόγιο πρόγραμμα σπουδών** όχι ως μέσα για την ολοκληρωμένη, πολυδιάστατη μόρφωση και καλλιέργεια των μαθητών/μαθητριών, αλλά ως εργαλεία για την καλλιέργεια αντιπαραθέσεων ανάμεσα σε κλάδους και ειδικότητες εκπαιδευτικών, όπως και για την ολοκληρωτική επαγγελματική αχρήστευση κάποιων από αυτούς. Η διαδικασία είναι απλή: καταργούνται μαθήματα από

το Λύκειο όχι με παιδαγωγικά κριτήρια, αλλά για να ανοίξει ο δρόμος για τη διαθεσιμότητα και στη συνέχεια την απόλυση εκπαιδευτικών αντίστοιχων ειδικοτήτων.

4. Σε κάθε περίπτωση, θεωρούσαμε και εξακολουθούμε να θεωρούμε αναγκαίες ριζικές αλλαγές στη βαθμίδα του Λυκείου, με κύριο στόχο να παρέχει ουσιαστική και πολυδιάστατη γενική μόρφωση και καλλιέργεια, γίνει **ελκυστικό και αποτελεσματικό**. Όμως πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι το σχολείο δεν λειτουργεί σε κενό, βρίσκεται σε συνεχή ώσμωση με την ελληνική οικογένεια που αντιμετωπίζει ανυπέρβλητες δυσκολίες το τελευταίο διάστημα κάτω από την πίεση των μνημονιακών πολιτικών. Δεν πρέπει να υποτιμηθεί το γεγονός ότι οι συνεχείς εξετάσεις προκαλούν αυξημένο άγχος στα ήδη αγχωμένα σε αυτές τις συνθήκες παιδιά. Οι έφηβοι δέχονται ισχυρές πιέσεις από το περιβάλλον τους σε μια κοινωνία που αποδίδει μεγάλη σημασία στην πανεπιστημιακή μόρφωση και η πίεση που ασκείται στους έφηβους και τους νέους γίνεται ακόμη μεγαλύτερη με την προτεινόμενη προσμέτρηση της βαθμολογίας του Λυκείου στη διαδικασία πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

5. Σε ό,τι αφορά τη μέθοδο της **επιστημονικής εργασίας**, της ομαδοσυνεργατικής, της διαθεματικής ή διεπιστημονικής προσέγγισης, όπως έχουν προταθεί και εν μέρει εισαχθεί, πρόχειρα και αβασάνιστα, τονίζουμε τα εξής: Καμιά παιδαγωγική και διδακτική μέθοδος δεν αποτελεί πανάκεια, καθώς τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η εκπαίδευσή μας σήμερα είναι σύνθετα και πολυδιάστατα. Η αποτελεσματικότητα κάθε μεθόδου εξαρτάται από το συγκεκριμένο τρόπο και τις δεδομένες συνθήκες στο πλαίσιο των οποίων προωθείται κάθε φορά. Στην τρέχουσα συγκυρία, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να προωθήσουν (;) ομαδοσυνεργατικές μεθόδους σε ένα κλίμα άκρως ανταγωνιστικό, ενώ δεν έχουν ληφθεί τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή τους. Έτσι, προδιαγράφεται σαφώς η προοπτική της αποτυχίας τους. Ειδικότερα για την επιστημονική εργασία, έχουμε επισημάνει ήδη ότι οι εκπαιδευτικοί που καλούνται να την εφαρμόσουν δεν έχουν επιμορφωθεί κατάλληλα στον απαιτούμενο βαθμό. Τέλος, δεν έχει καταβληθεί καμία προσπάθεια για την εξασφάλιση των αναγκαίων πηγών πρόσβασης στη γνώση (σχολικές βιβλιοθήκες, πρόσβαση σε τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας). Αντίθετα, ο σημαντικός θεσμός των σχολικών βιβλιοθηκών έχει αχρηστευτεί στην πράξη με την απαράδεκτη εντολή «να δοθούν τα κλειδιά στη διεύθυνση». Χωρίς τη διασφάλιση τέτοιων προϋποθέσεων, η ένταξη της επιστημονικής εργασίας θα έχει σοβαρές αρνητικές συνέπειες και, μεταξύ άλλων, θα συμβάλει στη διεύρυνση των μορφωτικών ανισοτήτων σε βάρος των οικονομικά ασθενέστερων στρωμάτων της ελληνικής κοινωνίας και των παιδιών που κατοικούν σε γεωγραφικά απομονωμένες περιοχές.

Για το νέο ΕΠΑΛ, την κατάρτιση (ΣΕΚ-ΙΕΚ) και την ΤΕΕ συνολικά

Με το νέο νόμο η δευτεροβάθμια ΤΕΕ υποβαθμίζεται δραματικά ακόμα περισσότερο, πολυδιασπάται κι άλλο και ένα μεγάλο μέρος της μετατρέπεται σε κατάρτιση.

- Το Επαγγελματικό Λύκειο και γενικά η ΤΕΕ ουσιαστικά **παραδίνεται, ως προς τους σκοπούς και το περιεχόμενο, στις πρόσκαιρες ανάγκες της αγοράς και των επιχειρήσεων**. Και αυτό είναι φανερό από τις διαδικασίες που προβλέπονται για τη σύνταξη των αναλυτικών προγραμμάτων με τη συμμετοχή των «κοινωνικών εταίρων» δηλ. ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕ, ΓΣΕΕ κ.λπ., μέσα από τη συμμετοχή τους στον ΕΟΠΠΕΠ.

- Τα **πτυχία και τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων της ΤΕΕ ουσιαστικά υπονομεύονται**, μια και εντάσσονται στο «παζλ» του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων (ECVET), μέσα από το οποίο θα μπορεί να αποκτά κανείς επαγγελματικά δικαιώματα, πιστοποιώντας δεξιότητες που αποκτά έξω από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα.

- Η **δευτεροβάθμια ΤΕΕ θα χάσει μεγάλο μέρος του μαθητικού δυναμικού** της με την κατάργηση των τομέων Υγείας – Πρόνοιας και Εφαρμοσμένων Τεχνών (στους οποίους σπούδαζε μέχρι σήμερα το 23% του μαθητικού δυναμικού των ΕΠΑΛ). Έτσι, μετά την κατάργηση όλων των ειδικοτήτων των εκπαιδευτικών που τέθηκαν εκτός εκπαίδευσης (αρ. 82 του ν. 4172/13), εξοβελίζονται οριστικά από τα ΕΠΑΛ οι τομείς αυτοί με όλες τις αρνητικές συνέπειες που έχουμε ήδη αναδείξει τόσο για τους μαθητές και μαθήτριες (απώλεια επιλογών χιλιάδων μαθητών / μαθητριών) όσο και για το ίδιο το επαγγελματικό λύκειο και την ισορροπία των φύλων σε αυτό με τη δραματική μείωση του αριθμού των κοριτσιών.

- **Δημιουργούνται σχολές επαγγελματικής κατάρτισης (ΣΕΚ)** για απόφοιτους Γυμνασίου από διάφορους φορείς, δημόσιους (από όλα τα Υπουργεία) και ιδιωτικούς, με αποτέλεσμα να γυρίζει το εκπαιδευτικό «ρολόι» πίσω τουλάχιστον τρεις δεκαετίες. Η επιλογή αυτή είναι βαθιά αντιεκπαιδευτική, γιατί σπρώχνει τα παιδιά να επιλέξουν συγκεκριμένη ειδικότητα από πολύ μικρή ηλικία (απόφοιτοι Γ' Γυμνασίου), κάτι που προφανώς δεν είναι ώριμο να πράξουν. Με την επιλογή αυτή στενεύει ο επαγγελματικός τους ορίζοντας, αλλά στερούνται επίσης βασικές εκπαιδευτικές και κοινωνικές γνώσεις (γενικής παιδείας αλλά και του ευρύτερου τομέα στον οποίο ανήκει κάθε ειδικότητα). Ωθεί τα παιδιά στην πρόωρη, στενή και φτηνή κατάρτιση και ουσιαστικά εκτός τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά και στενεύει επίσης κατά πολύ τους ορίζοντες της μελλοντικής επαγγελματικής αποκατάστασης των νέων. Η

λογική των ΣΕΚ (που, σημειωτέον, εντάσσονται στη μη τυπική εκπαίδευση) είναι στημένη πάνω στο καθαρά αντιεκπαιδευτικό και ρατσιστικό δόγμα της προηγούμενης 50ετίας «αν το παιδί δεν παίρνει τα γράμματα, ας πάει να μάθει καμιά τέχνη».

- **Καθιερώνεται η μαθητεία**, δηλ. η απλήρωτη και ανασφάλιστη εργασία ακόμα και ανήλικων μαθητών (όπως στις ΣΕΚ) στους εργοδότες, ως υποκατάστατο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

- **Το 4^ο έτος ειδικεύσης των ΕΠΑΛ υπονομεύεται** πριν ακόμα καθιερωθεί, μετατρέπεται και αυτό σε ολοκληρωτικά μαθητεία, και παραδίδεται στον ΟΑΕΔ και στις επιχειρήσεις. Έτσι χάνεται μια σημαντική ευκαιρία το έτος ειδικεύσης να έχει τα χαρακτηριστικά της επαγγελματικής εκπαίδευσης και εξειδίκευσης μέσα σε ένα περιβάλλον δημόσιας εκπαίδευσης. Η θεσμοθέτηση του έτους ειδικεύσης υπονομεύεται και από το γεγονός πως οι μαθητές, για να λάβουν αναγνωρισμένο πτυχίο, θα πρέπει να συμμετάσχουν σε **εξετάσεις πιστοποίησης**. Έτσι, όχι μόνο υπονομεύεται το ίδιο το σχολείο, που δεν θα παρέχει ουσιαστικά με τις δικές του εκπαιδευτικές διαδικασίες το πτυχίο, αλλά ταυτόχρονα ανοίγεται η ευκαιρία να αναπτυχθούν και σε αυτό τον τομέα τα φροντιστήρια και η παραπαιδεία. Το ότι οι εξετάσεις πιστοποίησης θα έχουν χαρακτηριστικά «πανελλαδικών εξετάσεων» διαφαίνεται και από το γεγονός της θεσμοθέτησης «προπαρασκευαστικού προγράμματος πιστοποίησης» 70 ωρών πριν από τις εξετάσεις αυτές.

Η ιδιωτικοποίηση της ΤΕΕ είναι επίσης ένα χαρακτηριστικό του νέου νόμου. Σημαντικό δώρο του Υπουργείου Παιδείας στα ιδιωτικά ΙΕΚ προσφέρεται ο τομέας Υγείας και Πρόνοιας, που θα λειτουργεί πλέον μόνο σε ΙΕΚ, με δεδομένες τις περιορισμένες δυνατότητες των δημόσιων ΙΕΚ να απορροφήσουν τη ζήτηση όλων των υποψήφιων σπουδαστών. Επίσης, δώρο στους ιδιώτες είναι και το άνοιγμα της «πελατείας» τους στους αποφοίτους των Γυμνασίων, χωρίς να χρειαστεί γι' αυτό και καμιά δαπάνη από τη μεριά τους. Έτσι, σύμφωνα με το νόμο, «οι κάτοχοι άδειας Ιδιωτικού ΙΕΚ αδειοδοτούνται αυτόματα χωρίς καμιά πρόσθετη προϋπόθεση και για την ίδρυση και λειτουργία ΣΕΚ»!! Με τροπολογία σε επόμενο νόμο η κυβέρνηση έδωσε τη δυνατότητα στα ιδιωτικά ΙΕΚ-ΣΕΚ να ιδρύουν ειδικότητες ακόμα και αν αυτές δεν υπάρχουν στα δημόσια και δεν προβλέπονται από το νόμο!

- **Καταργούνται συλλήβδην όλες οι ΕΠΑΣ (102)** και δεν μετατρέπονται σε ΕΠΑΛ όπως προέβλεπαν τα προηγούμενα σχέδια νόμου που είχαν δοθεί στη δημοσιότητα τα δύο τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, περιλήφθηκε στο νόμο διάταξη με την οποία σταματούν οι εγγραφές μαθητών στις ΕΠΑΣ από τη σχολική χρονιά 2013-14 και το Σεπτέμβριο του 2014 τα σχολεία αυτά καταργούνται οριστικά. Η μόνη δυνατότητα που αφήνεται στους μαθητές είναι οι σχολές επαγγελματικής κατάρτισης (ΣΕΚ), που όμως δεν ανήκουν στην τυπική εκπαίδευση αλλά στην μη τυπική, μαζί με τα ΙΕΚ. Να σημειώσουμε ότι οι ΕΠΑΣ υφίστανται ως σχολικές μονάδες από το 2006, προήλθαν από την μετατροπή των ΤΕΕ (που δημιουργήθηκαν 1998), τα οποία προήλθαν από τις παλιότερες ΤΕΣ (από το 1985). Η μαζική αυτή κατάργηση σχολείων στην ΤΕΕ, έρχεται ως συνέχεια των καταργήσεων τομέων και ειδικοτήτων στα ΕΠΑΛ και τις ΕΠΑΣ που έγινε το καλοκαίρι, και θα προκαλέσει σίγουρα νέες μετακινήσεις, υποχρεωτικές μετατάξεις και διαθεσιμότητες εκπαιδευτικών.

- **Μεγάλα κονδύλια προβλέπεται να εκχωρηθούν από το ΕΣΠΑ στους ιδιώτες σχολάρχες αλλά και τους εργοδότες για την υλοποίηση της μαθητείας.**

- Περιορίζεται ξανά η πρόσβαση στην **τριτοβάθμια εκπαίδευση**, αφού οι υποψήφιοι θα μπορούν να εισάγονται μόνο στα ΑΤΕΙ και **μόνο** σε «αντίστοιχες ή συναφείς ειδικότητες του πτυχίου τους» και σε ποσοστό που δεν παραπέμπεται σε Υπουργική Απόφαση και δεν κατοχυρώνεται πως αυτό θα είναι ανάλογο του μαθητικού πληθυσμού σε Γενικό και Επαγγελματικό Λύκειο. Καταργείται, επίσης, ακόμα και η ισχνή δυνατότητα της πρόσβασης και σε ΑΕΙ που ίσχυε μέχρι σήμερα στα ΕΠΑΛ.

- **Παραπλανούνται συστηματικά οι γονείς και οι μαθητές** για το χαρακτήρα των επαγγελματικών δικαιωμάτων που χορηγούνται στους αποφοίτους. Μήπως δεν έχει δεν έχει γίνει εθνικό δίκαιο η οδηγία της 36/2005 της Ε.Ε. με το ΠΔ 38/2009; Το επίπεδο (β) αφορά τους απόφοιτους λυκείου και το επίπεδο (γ) προϋποθέτει επαγγελματική εκπαίδευση -και όχι μαθητεία- τουλάχιστον ενός έτους μετά το λύκειο.

- **Δεν υπάρχει χρονική δέσμευση για την έκδοση επαγγελματικών δικαιωμάτων**, για παράδειγμα **συγχρόνως** με τα προγράμματα σπουδών. Είναι γνωστό πως ακόμα και σήμερα, 15 χρόνια μετά τη δημιουργία ειδικοτήτων στην ΤΕΕ, δεν έχουν εκδοθεί επαγγελματικά δικαιώματα σε πολλές ειδικότητες.

- **Δεν υπάρχει καμιά δέσμευση για την άμεση συγγραφή νέων βιβλίων** που να ανταποκρίνονται στο επίπεδο γνώσεων των μαθητών αλλά και τις ανάγκες της βαθμίδας του Λυκείου, **και για πρώτη φορά σε νομοσχέδιο δεν αναφέρεται ρητά στο νόμο η υποχρέωση του κράτους για τη χορήγηση δωρεάν βιβλίων σε όλα τα παιδιά.**

- **Καταργείται, αφού δεν αναφέρεται ρητά, η πρόβλεψη του προηγούμενου νόμου για το ανώτατο όριο των μαθητών στο τμήμα (25 μαθητές, ν. 2875/06 αρ. 4 παρ. 6).**

- **Η ποικιλομορφία των εργασιακών σχέσεων των εκπαιδευτικών** (ιδιαίτερα στις ΣΕΚ και τα ΙΕΚ) θα είναι η τελευταία πράξη στη διάλυση της συλλογικότητας ανάμεσα στο εκπαιδευτικό προσωπικό.

Φαίνεται πως θεωρείται απαραίτητη η καθιέρωσή της, ώστε οι εκπαιδευτικοί να διδάσκουν και βιωματικά την ευελιξία των εργασιακών σχέσεων στους σπουδαστές τους και να **τους προετοιμάζουν και για το δικό τους, ευέλικτο εργασιακό βίο. Επτά διαφορετικές μορφές σχέσεων εργασίας** θα χαρακτηρίζουν το εκπαιδευτικό προσωπικό των ΣΕΚ και των ΙΕΚ: μόνιμοι, αναπληρωτές, αποσπασμένοι ή σε διάθεση μόνιμοι, ωρομίσθιοι, συμβασιούχοι ορισμένου χρόνου, μέλη ΕΕΠ και ΕΒΠ, εκπαιδευτές ενηλίκων ιδιώτες.

- Παρά τις επανειλημμένες διακηρύξεις του Υπουργείου, **δεν υπάρχει κανένας σχεδιασμός για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.**

«Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων», «Τράπεζα Θεμάτων» και άλλα καινά δαιμόνια...

Η ίδρυση του «Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων» και η καθιέρωση της «Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας» δείχνουν τη σαφή επιδίωξη του Υπ. Παιδείας να διαχωρίσει ακόμα περισσότερο τη διδακτική/μαθησιακή διαδικασία από τη διαδικασία της αξιολόγησης, με όλες τις αρνητικές παιδαγωγικές συνέπειες που συνεπάγεται αυτή η επιλογή. Επιπλέον, ανοίγει ο δρόμος για την κατηγοριοποίηση των σχολείων σε εθνική κλίμακα ανάλογα με τα ποσοστά επιτυχίας τους στα πανελλαδικώς οριζόμενα θέματα, για την περαιτέρω ένταση του ανταγωνισμού μεταξύ σχολείων και εκπαιδευτικών και τη δημιουργία διαφορετικών εκπαιδευτικών ταχυτήτων. Στο τελευταίο συμβάλλει και η σταδιακή μετατροπή των παλαιών Πειραματικών σε Πρότυπα ελίτ σχολεία.

Οι σχετικές ρυθμίσεις βρίσκονται σε πλήρη εναρμόνιση τόσο με τις γενικές κατευθύνσεις του ΟΟΣΑ για την αξιολόγηση όσο και με τις ειδικότερες κατευθύνσεις του που αφορούν την Ελλάδα. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Έκθεση του ΟΟΣΑ για την Ελληνική Εκπαίδευση που συντάχθηκε το 2011 προτείνει (σελ. 63, παρ. 113) «να σχεδιαστεί στην Ελλάδα ένα εθνικό σύστημα αξιολόγησης μαθητή, κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί σε πολλά επίπεδα: σε επίπεδο μαθητή, τάξης, σχολικής μονάδας, περιφέρειας και συστήματος. Μέρος της στρατηγικής αυτής μπορεί να περιλαμβάνει ανάπτυξη ευρείας κλίμακας τυποποιημένων τεστ...».

Επισημαίνουμε, επίσης, ότι με τις σχετικές ρυθμίσεις **επιχειρείται να αποκοπούν οι εξετάσεις από το κατεξοχήν αρμόδιο εκπαιδευτικό σώμα των καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**, με τη σύσταση ενός ειδικού σώματος βαθμολογητών για τις εξετάσεις πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και τον έλεγχο των εξεταστικών διαδικασιών όλων των τάξεων του λυκείου (γενικού και επαγγελματικού). Οι λόγοι είναι προφανείς: λειτουργία του λυκείου στο σύνολό του στη βάση της λογικής των εξετάσεων, τακτοποίηση «ημετέρων», αφαίρεση της δυνατότητας των συλλογικών αντιδράσεων στις εξετάσεις κ.λπ.. Η **αδιαφάνεια** φαίνεται πως είναι το βασικό χαρακτηριστικό στη διαδικασία σύστασης αυτού του οργανισμού, αφού η απόσπαση των υπαλλήλων στον ΕΟΕ διενεργείται με απόφαση Υπουργού, «χωρίς να απαιτείται γνώμη των οικείων υπηρεσιακών συμβουλίων κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη»! Μέσω αυτού του οργανισμού η ηγεσία του Υπ. Παιδείας αποκτά τη δυνατότητα να ασκεί άμεσο έλεγχο σε όλη τη διαδικασία των εξετάσεων, ενώ ταυτόχρονα θα μπορεί να απεκδύεται των ευθυνών της σε κάθε περίπτωση που εμφανίζεται σοβαρό πρόβλημα. **Είμαστε απολύτως αντίθετοι στη δημιουργία ενός τέτοιου οργανισμού.**

Αξιολόγηση: επιτήρηση, χειραγώγηση, απολύσεις

Βασικός μηχανισμός ελέγχου και καταστολής κάθε αντίστασης από την πλευρά του εκπαιδευτικού κινήματος, ώστε να περάσουν ανεμπόδιστα οι αντιεκπαιδευτικές νεοφιλελεύθερες πολιτικές στην εκπαίδευση, αναδεικνύεται στη συγκεκριμένη συγκυρία η αξιολόγηση / αυτοαξιολόγηση. Πρόκειται για την πιο συντηρητική και αυταρχική εκδοχή αξιολόγησης που έχει θεσμοθετηθεί στην πρόσφατη ιστορία της εκπαίδευσής μας. Μέσω της ενοχοποίησης των εκπαιδευτικών για ό,τι αρνητικό εκδηλώνεται στη δημόσια εκπαίδευση και με τη συνεχή επίκληση της «βελτίωσης» της λειτουργίας των σχολείων, χτίζεται βήμα-βήμα ένας πολύπλοκος μηχανισμός ολοκληρωτικού ελέγχου και καθημερινής επιτήρησης του συνόλου των εκπαιδευτικών θεσμών. Ανομολόγητος αλλά ευδιάκριτος στόχος είναι να περάσουν οι πιο αντιδραστικές και οπισθοδρομικές αναδιαρθρώσεις στην εκπαίδευση και να ανοίξει διάπλατα ο δρόμος για το σχολείο της αγοράς και της επιχειρηματικότητας.

Η ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική

Η μελέτη και ανάλυση του νομοσχεδίου αποκαλύπτει τις προθέσεις των συντακτών του να εναρμονίσουν την ελληνική εκπαίδευση με τις κεντρικές κατευθύνσεις της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής

πολιτικής, μιας πολιτικής που κυριαρχείται από τα δόγματα και τις πρακτικές του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού. Στο κείμενο διαβούλευσης της ΕΕ «Σχολείο του 21^{ου} αιώνα» επιχειρείται μια σοβαρή μετατόπιση της έμφασης των εκπαιδευτικών συστημάτων των ευρωπαϊκών κρατών από την ολοκληρωμένη γνώση προς τη δεξιότητα. Οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες σταδιακά περιθωριοποιούνται και υποβαθμίζονται. Κυριαρχεί μια τεχνοκρατική αντίληψη, που αξιολογεί τη σχολική, όπως και την πανεπιστημιακή γνώση με κριτήριο την άμεση αξιοποίησή της για τη βελτίωση της παραγωγικότητας. Το εκπαιδευτικό σύστημα θεωρείται πρωταρχικά εργαλείο στην υπηρεσία της ανταγωνιστικότητας στο επίπεδο της οικονομίας. Επίσης, προωθείται ακόμα περισσότερο η ιδιωτικοποίηση των δημόσιων και κοινωνικών αγαθών, ενώ το κράτος πρόνοιας περιορίζεται ασφυκτικά από τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές της ΕΕ.

Η τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση (ΤΕΕ) και κατάρτιση σε συνδυασμό με τη διά βίου εκπαίδευση αποτελούν την άλλη σημαντική προτεραιότητα της εκπαιδευτικής πολιτικής της ΕΕ, με βασικούς άξονες τη σύνδεση της κατάρτισης με την απασχόληση, την ανάπτυξη θεσμών και μορφών ανοικτής και από απόσταση εκπαίδευσης/κατάρτισης, την προώθηση της εκπαίδευσης/κατάρτισης ενηλίκων και τη θέσπιση κοινών αρχών και πολιτικών αναγνώρισης των άτυπων και μη τυπικών μορφών μάθησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το τελευταίο διάστημα δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο άνοιγμα της ΤΕΕ στις επιδιώξεις του επιχειρηματικού κόσμου και στην προώθηση της «μαθητείας» των σπουδαστών της ΤΕΕ στις επιχειρήσεις με το σύστημα της «μερικής εκπαίδευσης» ανάμεσα στην τεχνική σχολή και στην επιχείρηση. Η τάση αυτή κρύβει πολλούς κινδύνους, που οι συντάκτες του νομοσχεδίου επιλέγουν να αποσιωπήσουν.

Σύμφωνα, εξάλλου, με την Ανακοίνωση της Επιτροπής της Ε.Ε. «Ανασχεδιασμός της εκπαίδευσης: επενδύοντας στις δεξιότητες για καλύτερα κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα» (Νοέμβριος 2012), βασική επιδίωξη της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής είναι η άμεση σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Η σύνδεση αυτή εκφράζεται στο κείμενο της Ανακοίνωσης κατά ποικίλους τρόπους, με επίκεντρο την αναγνώριση της ανάγκης να καλλιεργηθούν στα σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών μελών της ΕΕ οι **δεξιότητες** που σχετίζονται με τις απαιτήσεις της αγοράς για βελτίωση των όρων της παραγωγής, προώθηση της καινοτομίας και ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Όπως αναφέρεται στην Ανακοίνωση (σελ. 1), «Η επένδυση στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων έχει ζωτική σημασία για την τόνωση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας: οι δεξιότητες καθορίζουν την ικανότητα της Ευρώπης να αυξήσει την παραγωγικότητα. Μακροπρόθεσμα, οι δεξιότητες μπορούν να αποτελέσουν μοχλό για την καινοτομία και την ανάπτυξη, να μετακινήσουν την παραγωγή προς τα επάνω στην αλυσίδα αξίας, να ενθαρρύνουν τη συγκέντρωση δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου στην ΕΕ και να διαμορφώσουν τη μελλοντική αγορά εργασίας».

Διαπίστωση, λοιπόν, των συντακτών της Ανακοίνωσης είναι ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών μελών της Ε.Ε. «εξακολουθούν να υπολείπονται όσον αφορά την εξασφάλιση των κατάλληλων δεξιοτήτων για την απασχολησιμότητα, ενώ δεν συνεργάζονται επαρκώς με τις επιχειρήσεις ή τους εργοδότες προκειμένου να φέρουν τη μαθησιακή εμπειρία πιο κοντά στην πραγματικότητα του εργασιακού περιβάλλοντος». Προκύπτει, συνεπώς, η υποχρέωση της Επιτροπής να προτείνει τρόπους για την κάλυψη αυτής της έλλειψης και οι συντάκτες του νομοσχεδίου θεσμοθετούν κάποιους από αυτούς.

Ένα επίσης ενδιαφέρον στοιχείο της Ανακοίνωσης, που συνδέεται με τις επιδιώξεις του νέου νομοσχεδίου, είναι ότι **μετατοπίζει** την διαπιστωμένη αυτή –και από έρευνες του CEDEFOP– ανάγκη **από το χώρο της μη τυπικής στο χώρο της τυπικής εκπαίδευσης. Βασικό** αποτέλεσμα αυτής της κατεύθυνσης είναι **η συρρίκνωση στο σχολείο της γενικής, πολυδιάστατης και ουσιαστικής παιδείας** προς όφελος της ανάπτυξης εγκάρσιων και επιχειρηματικών δεξιοτήτων.

Το σκεπτικό στηρίζεται και σε παλαιότερη μελέτη του με μελέτη του ΟΟΣΑ (OECD, 2000), σύμφωνα με την οποία: «η πολιτική σχετικά με την ανάπτυξη δεξιοτήτων, κυρίως - ανάμεσα στους νέους, θεωρείται βασικό προαπαιτούμενο στη διαδικασία σύνδεσης της εκπαίδευσης με την απασχόληση, ενώ παράλληλα αυξάνει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και έτσι περιστελλεί τον κοινωνικό αποκλεισμό».

Μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο, όμως, το περιεχόμενο των σπουδών αλλά και οι επιλογές σχετικά με το είδος τους θα **καθορίζονται αποκλειστικά σχεδόν ή ακόμη και θα επιβάλλονται από ένα συγκεκριμένο και αυστηρό οικονομικό προγραμματισμό.**

Σχεδιασμός και εφαρμογή

Σχετικά με την **εφαρμογή** το νομοσχεδίου, το Υπουργείο Παιδείας ακολούθησε την πεπατημένη. Προώθησε για ψήφιση το σχέδιο νόμου μέσα στο καλοκαίρι και τον έφερε στη Βουλή τον περασμένο Σεπτέμβριο. Χωρίς πρόνοια για χρηματοδότηση, χωρίς νέα βιβλία, χωρίς βελτίωση της εργαστηριακής και κτιριακής υποδομής των σχολείων και με την απειλή της κατάργησης σχολικών μονάδων κατ' εντολή του μνημονίου. Το αποτέλεσμα ήταν να ενταθούν το άγχος και η ανασφάλεια μαθητών και εκπαιδευτικών, ενώ η αδυναμία κάλυψης των αναγκών σε εκπαιδευτικό προσωπικό ήταν εμφανής. Χιλιάδες χαμένες διδακτικές ώρες ακόμα και ως σήμερα, ενώ σε πιο απομακρυσμένες περιοχές δεν καλύφθηκε η ύλη ακόμα και σε εξεταζόμενα στις Πανελλαδικές εξετάσεις μαθήματα. Οι περίπτωση των Φούρνων είναι ίσως η πιο χαρακτηριστική αλλά όχι η μοναδική.

Το υπ. Παιδείας δεν μπορεί να κατανοήσει ότι παιδεία δεν είναι αριθμοί και κείμενα νόμων. Είναι οι ζωντανοί άνθρωποι, οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές / μαθήτριες. Για ποια μεταρρύθμιση, για ποια αλλαγή μιλάει ο Υπουργός Παιδείας όταν έχουμε:

- δραματική μείωση κάθε χρόνο των δαπανών για την παιδεία που τη νιώθουν καθημερινά γονείς και μαθητές (33% μείωση από το 2009 μέχρι το 2013, που θα φτάσει το 47% το 2016 σύμφωνα με το ψηφισμένο μεσοπρόθεσμο),

- 30.000 λιγότερους εκπαιδευτικούς στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (2010-2013),

- 2.500 εκπαιδευτικούς της ΤΕΕ σε 8μηνη διαθεσιμότητα και τις πρώτες απολύσεις δημόσιων υπαλλήλων μετά από 100 χρόνια,

- εξαθλιωμένους οικονομικά και εργασιακά εκπαιδευτικούς, οι οποίοι βιώνουν τη μόνιμη πλέον απειλή της διαθεσιμότητας / απόλυσης και του νέου αυταρχικού πειθαρχικού δικαίου;

Τονίζουμε, λοιπόν, ότι **καμιά σοβαρή αλλαγή στην εκπαίδευση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς την αναγκαία αύξηση των δαπανών για την παιδεία και την ουσιαστική, πολύπλευρη στήριξη των εκπαιδευτικών**. Και τα δύο αυτά στοιχεία, όμως, έχουν θυσιαστεί στην πολιτική των Μνημονίων, που επιδιώκει τη βαθμιαία συρρίκνωση της δημόσιας εκπαίδευσης και την αντικατάστασή της από το φτηνό και ιδιωτικοποιημένο σχολείο.

Οι συνέπειες του νέου νόμου έχουν αρχίσει ήδη να φαίνονται στην πράξη, ο νόμος αυτός συναντά την αντίδραση ευρύτερα της εκπαιδευτικής κοινότητας και επομένως αποτελεί βάση αγωνιστικής συσπείρωσης. Χρειάζεται, λοιπόν, με καλά προετοιμασμένες παρεμβάσεις, να αναδείξουμε αυτές τις επιπτώσεις σε όλη τους την έκταση, αλλά και τις αφετηρίες αυτών των επιλογών (τους γενικότερους σχεδιασμούς σε ευρύτερη κλίμακα, ΕΕ, ΔΝΤ, ΟΟΣΑ κ.λπ.).

Όσο συνεχίζεται αυτή η εκπαιδευτική και οικονομική πολιτική, η δημόσια εκπαίδευση θα καταρρέει. Οι **ενωτικοί** και **μαζικοί αγώνες** των εκπαιδευτικών και όλων των άλλων φορέων της εκπαιδευτικής κοινότητας, γονιών και μαθητών, όλου του λαού μας τελικά, είναι η **μόνη ελπίδα** τούτη την ώρα, για να αποτραπεί αυτή η τραγική, για το μέλλον της χώρας και του λαού μας, εξέλιξη.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, διεκδικούμε να ακυρωθεί στην πράξη και να αποσυρθεί αυτός ο αντιεκπαιδευτικός και μορφωσιοκτόνος νόμος.

Η δική μας πρόταση

Για μας η **παιδεία αποτελεί καθολικό ανθρώπινο δικαίωμα και κοινωνικό αγαθό**. Αποτελεί υποχρέωση της πολιτείας να παρέχει **δημόσια δωρεάν εκπαίδευση ισότιμα σε όλους**, με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας.

Το σχολείο, κατά τη δική μας αντίληψη, είναι χώρος πολύπλευρης γνωστικής καλλιέργειας, κριτικής σκέψης και δημιουργικής αμφισβήτησης. Σκοποί του είναι ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών, η γνωστική, συναισθηματική, κοινωνική τους ωρίμανση σε περιβάλλον ελευθερίας και συλλογικότητας, η τόνωση της αυτοεκτίμησης και της αλληλοεκτίμησης, η ενίσχυση της πρωτοβουλίας και της ικανότητας συνεργασίας. Παρέχει την αναγκαία για τον σύγχρονο πολίτη γενική παιδεία, που εξασφαλίζει την κατανόηση των βασικών προβλημάτων της φύσης και της κοινωνίας, αλλά και βασικές γνώσεις στην τεχνολογία. Προάγει την αισθητική αγωγή, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, τη φυσική αγωγή και άθληση, την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την αγωγή υγείας, τις καλές τέχνες και τον πολιτισμό, την ανάπτυξη δημιουργικών δραστηριοτήτων. Σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία, χωρίς να εξαρτάται από τις δυνάμεις που ελέγχουν την αγορά. Σχολείο που εξασφαλίζει στα παιδιά κρατική πιστοποίηση της γνώσης σε πληροφορική και ξένες γλώσσες.

Δημόσια και δωρεάν παιδεία, πραγματικό κοινωνικό αγαθό, σημαίνει:

- αύξηση των κρατικών δαπανών για την παιδεία τουλάχιστον στο 5% του ΑΕΠ ή στο 15% των δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού,

- αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας, της μαθητικής διαρροής και του αναλφαριθμητισμού, προώθηση της ισότητας ευκαιριών σε ένα σχολείο χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς,
- ενιαία 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση (συν την προσχολική), και δημιουργία ενός πραγματικά Ενιαίου Λυκείου, που θα βασίζεται στο συνδυασμό της θεωρίας με την πράξη, θα ενοποιεί τη γενική με την επαγγελματική εκπαίδευση, και θα περιλαμβάνει τόσο θεωρητικά μαθήματα όσο και πρακτικές δραστηριότητες ως αναπόσπαστο στοιχείο της γενικής μόρφωσης,
- ουσιαστική στήριξη της ΤΕΕ, με την άμεση ίδρυση ενός λυκείου της ΤΕΕ, που θα ενσωματώνει όλες τις δομές εντός και εκτός Υπ. Παιδείας, με μεταλυκειακό έτος ειδικεύσης για όλες τις ειδικότητες, οργανικά ενταγμένο στο λύκειο, με ισότιμη πρόσβαση των μαθητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατοχυρωμένα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων,
- κατάργηση των πανελλαδικών εξετάσεων και αποσύνδεση του Λυκείου από το σύστημα πρόσβασης σε ΑΕΙ και ΑΤΕΙ – στόχος η ελεύθερη πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση,
- πρωινή λειτουργία όλων των σχολείων και εξοπλισμό τους με όλα τα απαιτούμενα μέσα (σχολική βιβλιοθήκη, εργαστήρια, αίθουσα υπολογιστών, γυμναστήριο κ.λπ.), καθώς και με το αναγκαίο διοικητικό προσωπικό,
- ανώτατο όριο 20 μαθητών στο τμήμα και 10 μαθητών ανά καθηγητή στα εργαστήρια,
- δομές επαρκούς υποστήριξης της σχολικής μονάδας από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό,
- αντικατάσταση των σχολικών προγραμμάτων και βιβλίων με σύγχρονα, σύμφωνα με τις προτάσεις του κλάδου, βασισμένα στη σύγχρονη, επιστημονική προσέγγιση της γνώσης,
- ουσιαστική στήριξη και αναβάθμιση των δομών της ειδικής αγωγής - κανένα παιδί εκτός σχολείου,
- ειδικά μέτρα στήριξης των εργαζόμενων μαθητών και των εσπερινών σχολείων,
- άμεση αντιμετώπιση των ιδιαίτερων προβλημάτων (υποδομές, εκπαιδευτικοί ειδικότητας, μεταφορά μαθητών) στα μουσικά, καλλιτεχνικά και διαπολιτισμικά σχολεία,
- ριζική αναβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου– να μην ιδρυθούν Ιδιωτικά Πανεπιστήμια,
- επαρκή αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στα πανεπιστήμια και ετήσιας διάρκειας περιοδική επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών με ευθύνη των ΑΕΙ και με ταυτόχρονη απαλλαγή από τα διδακτικά τους καθήκοντα,
- καθιέρωση υποτροφιών με αδιάβλητες και αντικειμενικές διαδικασίες για όλους τους εκπαιδευτικούς, και χορήγηση του αναγκαίου αριθμού εκπαιδευτικών αδειών.

Ήρθε η ώρα της ανατροπής

Μήνες τώρα οι εκπαιδευτικοί, μαζί με όλο τον κόσμο της εργασίας, βρίσκονται στους δρόμους. Με πάθος, οργή και φαντασία, αναπτύσσονται σε όλη τη χώρα πολύμορφες κινητοποιήσεις. Για πρώτη φορά είχαμε συλλαλητήρια εκπαιδευτικών μέσα στο καλοκαίρι. Στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη, στη Λάρισα, στο Ηράκλειο, στην Αλεξανδρούπολη, σε όλη τη χώρα. Οργανώνονται ενημερώσεις των πολιτών γι' αυτά που συμβαίνουν. Αναπτύσσονται παρεμβάσεις στα πολιτιστικά δρώμενα του καλοκαιριού. Τα προβλήματα της εκπαίδευσης, το κλείσιμο σχολείων, η μείωση του αριθμού των εκπαιδευτικών και οι διαθεσιμότητες, η διάλυση της τεχνικής – επαγγελματικής εκπαίδευσης, η εργασιακή εξαθλίωση των εκπαιδευτικών, ο νέος νόμος για το λύκειο, την ΤΕΕ και την κατάρτιση είναι μερικά από τα αιτήματα αυτών των κινητοποιήσεων. Οι κινητοποιήσεις αυτές συσπείρωσαν ισχυρές δυνάμεις του κλάδου των εκπαιδευτικών, βρήκαν σημαντικά ερείσματα στους γονείς και στην κοινωνία, και ανέδειξαν σε σημαντικό βαθμό τα σοβαρά προβλήματα της εκπαίδευσης και τις καταστροφικές συνέπειες της μνημονιακής πολιτικής στο δημόσιο σχολείο.

Το τελευταίο τρίμηνο εντάθηκαν οι κινητοποιήσεις των εκπαιδευτικών με αιχμή τις διαθεσιμότητες και τις επερχόμενες απολύσεις. Οι κινητοποιήσεις εμπλουτίζονται με νέες μορφές αγώνα. Οι επιτροπές αγώνα και τα συντονιστικά των εκπαιδευτικών που βρίσκονται σε διαθεσιμότητα αναπτύσσουν μια σημαντική δράση σε συνεργασία με τις τοπικές ΕΛΜΕ και την ΟΛΜΕ. Σημαντικό στοιχείο της δράσης μας οι κοινές περιοδείες των επιτροπών αυτών με τα ΔΣ των ΕΛΜΕ στα σχολεία. Οι τακτικές συνελεύσεις των εκπαιδευτικών που βρίσκονται σε διαθεσιμότητα, η σύνδεση των συντονιστικών πανελλαδικά, η συμμετοχή τους στις διαδικασίες των πρωτοβάθμιων σωματείων δίνουν νέα ώθηση και νέα ποιοτικά χαρακτηριστικά στην ανάπτυξη των αγώνων μας. Οι καταλήψεις πολιτικών γραφείων υπουργών της κυβέρνησης ανοίγουν το δρόμο της «κινηματικής διαπραγμάτευσης», με αντιπροσώπευση πάντα εναλλακτική και πλουραλιστική. Οι καταλήψεις και οι κινητοποιήσεις γύρω από ΕΠΑΛ, πέρα από τον αυτονόητο συμβολισμό τους, ενώνουν μαθητές και γονείς στο αίτημα ενάντια στη διαθεσιμότητα και τις απολύσεις. Η πολιτικοποίηση των αιτημάτων μας είναι σημαντική βιωματική κατάκτηση όσων συμμετέχουν στις κινητοποιήσεις. Έγκαιρα αυτά συνδέονται με το γενικό αίτημά μας για την ανατροπή της πολιτικής της κυβέρνησης, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΔΝΤ.

Κινητήρια δύναμη αυτού του αγώνα δεν ήταν άλλη από τους ίδιους τους συναδέλφους που βίωναν εναγώνια όλο αυτό το διάστημα το πρόβλημα της διαθεσιμότητας. Και ο αγώνας εκδηλώθηκε ολομέτωπος και αποφασιστικός σε όλα τα επίπεδα. Χωρίς στερεότυπα, δογματισμούς και προκαταλήψεις. Και έδειξε το μέτρο των δυνατοτήτων μας, όταν αγωνιζόμαστε όχι ο καθένας στο μικροπαραταξιακό του μετερίζι, αλλά στο κοινό μέτωπο που επιβάλλουν οι σημερινές δύσκολες συνθήκες.

Όμως δεν κάνουμε τώρα απολογισμό του αγώνα. Γιατί ο αγώνας μας συνεχίζεται. Το εκπαιδευτικό κίνημα δεν αποδέχεται τις αντισυνταγματικές και παράνομες ουσιαστικά απολύσεις. Δεν αποδέχεται τον αντικειμενικό και μορφωσιοκτόνο νόμο για το Λύκειο και την ΤΕΕ. Θα εντείνουμε τη δράση μας για την ακύρωσή τους με κάθε μέσο. Οι στόχοι μας για ένα σύγχρονο, δημοκρατικό Ενιαίο Λύκειο θεωρίας και πράξης, για ουσιαστική και αποτελεσματική τεχνική εκπαίδευση, για την επαναλειτουργία όλων των τομέων και ειδικοτήτων που καταργήθηκαν από την δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και για την επανένταξη όλων των εκπαιδευτικών που απολύθηκαν σε αυτές είναι αδιαπραγμάτευτοι. Είμαστε σίγουροι πως με τον ανυποχώρητο αγώνα μας θα τους πετύχουμε. Αγωνιζόμαστε για ένα δημοκρατικό δημόσιο και δωρεάν σχολείο που δεν θα αποκλείει κανένα παιδί. Η ανατροπή είναι κοντά. Με τους εργαζόμενους, πάντα, στους δρόμους του αγώνα.

Γιάννενα, Μάρτης 2014

Ο δάσκαλος που θα υποχρεωθεί να καταπνίξει τη σκέψη του θα γίνει διπλά σκλάβος ή θα καταντήσει ένας ψυχικά ανάπηρος άνθρωπος, ανίκανος να μορφώσει άλλους.

(Δ. Γληνός)

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ